

ZÁKLADNÍ ŠKOLA PŘÍBRAM VII, 28.ŘÍJNA 1

PROJEKT

MODRÁ PLANETA

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA VE ŠKOLNÍM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMU

ŠKOLNÍ ROK 2020/2021

Zpracovala: Mgr. Miroslava Hlaváčková, školní koordinátor EVVO
září 2020

ZŠ, Příbram VII, 28. října 1
ředitel: Mgr. Markéta Špaková

KEV
Klub ekologické výchovy

MODRÁ PLANETA

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA VE ŠKOLNÍM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMU

Osobnostní a sociální výchova – OSV

Výchova demokratického občana – VDO

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – EGS

Multikulturní výchova – MV

Environmentální výchova – EV

Mediální výchova - MEV

PŘÍLOHA ŠVP

A - Projekt „Modrá planeta“

1. Projekt „Modrá planeta“ je přílohou ŠVP ZŠ, Příbram VII, 28. října 1
2. Východiska: Zákon č.123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
                          Usnesení vlády ČR ze dne 23. 10. 2000 č. 1048 o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR
                          Metodický pokyn MŠMT, č. j.: 32 338/ 2000-22
                          Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
                          Školní vzdělávací program ZŠ Příbram VII, 28. října 1

KEV
Klub ekologické výchovy

Environmentální prostředí není jen příroda. Je to prostředí, které člověka obklopuje, které člověk vytváří, které ovlivňuje a mění. Je to životní prostředí člověka, které je tvořeno složkou společenskou, ekonomickou a přírodní. Proto jsou v příloze ŠVP řešena všechna průřezová témata společně, souvisí spolu.

3. Je nutné si uvědomit a **stanovit, čeho chceme** v oblasti vědomostí, dovedností a schopností v rámci průřezových témat **dosáhnout**

v oblasti vzdělávání žáků:

- prohloubit více zájem dětí o dění kolem sebe, o kulturní dění, o společenské dění, o životní prostředí v místě, které dobře znají a mohou jeho stav svým konáním nyní a především v budoucnu ovlivnit (okolí školy a bydliště), prohloubit zájem o další environmentální vzdělávání a o získávání environmentálních informací v souvislosti s vědomím, že i svým chováním přispívají ke zlepšení globálních problémů
- upevnit environmentální návyky
- posunout hodnotovou orientaci žáků směrem k udržitelnému rozvoji
- umožnit žákům formou moderních přístupů vzájemné vztahy a vazby v přírodě a okolním světě pochopit (vztahy ve společnosti, v přírodě, význam lokální ekologické problémy, globální ekologické problémy, . . .)
- praktickým poznáváním vazeb ve společnosti, poznáváním potřeb člověka, životních projevů živočichů, budovat i citové vazby na přírodní a kulturní prostředí, tak aby dětem a budoucím dospělým stav okolního světa nebyl lhostejný
- ozřejmit žákům souvislosti mezi konáním člověka a životním prostředím

- vést žáky k péči o životní prostředí, tak aby byli sami schopni posoudit důsledky svého chování a chování dospělých ve vztahu k čerpání přírodních zdrojů, rozvíjet další dovednosti vedoucí k péči o životní prostředí (zeleň a živočichy, kulturní a technická díla, památky) nejen doma a ve škole
- podporovat školní i mimoškolní aktivity dětí vedoucí k prohloubení vnímání stavu přírody, svého okolí a společnosti

KEV
Klub ekologické výchovy

v oblasti vzdělávání dospělých:

- začleňováním projektů podporovat vzájemnou spolupráci pedagogů
- řešit otázky mezipředmětových vztahů
- uplatňovat nové aktivizační metody a formy práce
- zvyšovat odbornou připravenost učitelů v oblastech EV, OSV, MEV, MV, EGS, VDO
- rozvíjet formy spolupráce školy s rodiči a s okolím

4. V návaznosti na RVP **jsou formulovány charakteristiky průřezových témat**, stanoveny **prioritní dovednosti a znalosti** vzdělávání, kterými budou naplňovány klíčové kompetence.

5. Uplatnění průřezových témat v jednotlivých předmětech

V návaznosti na osnovy jednotlivých předmětů v ŠVP jsou rozpracovány tematické okruhy všech průřezových témat do ročníků a předmětů tak, aby se všechna průřezová témata a všechny okruhy objevily na 1. i 2. stupni.

6. Integrace do předmětů

Integrace průřezových témat do jednotlivých předmětů je garantována školními výstupy ŠVP. V rámci projektu OP VK 1.1 – Tvorba a zavádění evaluačních nástrojů pro zkvalitnění vzdělávání a inovaci školních vzdělávacích programů základních škol zřizovaných městem Příbram byly upřesněny a rozšířeny školní výstupy průřezového tématu Environmentální výchova.

V přípravném týdnu je koordinátory jednotlivých průřezových témat navržena jednotná strategie pro aktuální realizační plán daného školního roku v rámci projektu „Modrá planeta“. Každý školní rok má podtitul, který témata sjednocuje.

Vyhlášené téma je učiteli zapracováno do jimi vyučovaných předmětů. Je na vůli pedagogů jakým způsobem téma zpracují. (př. vycházka k tématu, exkurze, beseda, kviz). V průběhu každého pololetí jsou učiteli do tabulky zapisovány konkrétní aktivity, kterými naplňují vybrané téma.

KEV
Klub ekologické výchovy

7. Celoškolní aktivity

V rámci školního roku jsou realizovány celoškolní projekty a aktivity – Den Země, vánoční tvořivé dílny, vánoční a jarní koncert pro veřejnost, Den jazyků, Lesní pedagogika, některé třídy se zapojují do akce Den laskavosti.

UNESCO: téma:

- 1) 75. výročí vzniku OSN
- 2) Mezinárodní rok biologické biodiverzity.
- 3) Mezinárodní rok dobrovolnictví.

Podporujeme indického chlapce – adopce na dálku.

Probíhá sběr baterií, mobilních telefonů, elektroodpadu, žárovek a zářivek, víček od Pet lahví, sušené pomerančové a citrónové kůry, kaštanů a žaludů.

KEV
Klub ekologické výchovy

B - Realizační plán pro školní rok 2020/21

MODRÁ PLANETA

Ve školním roce 2020/2021 bude řešení plánu „Modrá planeta“ **zaměřeno na ověřování jednotlivých školních výstupů**. Měsíční témata v tomto školním roce nebudou zpracovávána. Sjednocujícím ročním tématem jsme zvolili téma: **Zdravý život**. Je na učitelích, jakým způsobem toto téma do svých realizačních plánů předmětů zapracují.

Navrhované **tematické exkurze** jsou závazné (exkurze ověřujeme v návaznosti na inovaci ŠVP).

TEMATICKÉ EXKURZE

- ZOOLOGICKÁ ZAHRADA
- LESNÍ PEDAGOGIKA
- TECHNICKÉ SLUŽBY – SBĚRNÝ DVŮR, KOMPOSTÁRNA
- ZÁCHRANNÁ STANICE
- EXKURZE DO OKOLÍ – KRAJINA KOLEM PŘÍBRAMI, TĚŽBA HORNIN A NEROSTŮ,
- HORNICKÉ MUZEUM, ŘIMBABA
- ZÁCHRANNÁ STANICE HRACHOV, MAKOV
- ÚPRAVNA VODY KOZIČÍN, HATĚ
- ČISTÍRNA ODPADNÍCH VOD PŘÍBRAM
- EXKURZE DO OKOLÍ- EKOLOGICKÁ STOPA V KRAJINĚ KOLEM PŘÍBRAMI

KEV
Klub ekologické výchovy

1. Část týkající se vyučování

1. Včlenění průřezových témat do realizačních plánů práce na základě inovace ŠVP ((projekt OP VK 1.1 – Tvorba a zavádění evaluačních nástrojů pro zkvalitnění vzdělávání a inovaci školních vzdělávacích programů základních škol zřizovaných městem Příbram.)

a projektu „Modrá planeta“

zodpovídá: učitelé 1. a 2. stupně

2. Uplatňování aktivizujících metod a forem práce prohlubujících zájem o získávání informací

zodpovídá: učitelé 1. a 2. stupně

3. Zařazení celoškolního projektového vyučování (Evropský den jazyků, vánoční a jarní koncert, Den Země, UNESCO:

zodpovídá: Mgr. J. Batelková,
Mgr. M. Hlaváčková

4. Více využívat možnosti vyučování v terénu a na školní zahradě, využívat možností tematických exkurzí a besed

zodpovídá: učitelé 1. a 2. stupně

5. Pokračovat ve spolupráci s Okresním hornickým muzeem Příbram, s ekocentrem TEREZA Praha (projekt Les ve škole, škola v lese), s Technickými službami Příbram (Den Země), s Kovohutěmi Příbram.

zodpovídá: koordinátor EVVO Mgr. M. Hlaváčková

2. Zapojit se do soutěží, jež podporují zájem dětí o problematiku řešenou průřezovými tématy

zodpovídá: učitelé 1. a 2. stupně

KEV
Klub ekologické výchovy

2. Část týkající se mimo vyučovacích možností školy

1. Vést žáky k samostatnému získávání informací i mimo školu (odborného tisku, knih, internetu žáky)

zodpovídá: učitelé 1. a 2. stupně

2. Pokračovat v uměleckých aktivitách žáků (vystoupení pěveckého sboru, školního orchestru, výtvarné soutěže, výstavy)

zodpovídá: učitelé hudební a výtvarné výchovy

3. Účast na olympiádách a soutěžích

zodpovídá: vedoucí předmětových komisí
na 1. stupni metodik

4. Podporovat žáky v péči a zájmu o tvorbu životního prostředí nejen školy

zodpovídá: učitelé 1. a 2. stupně
koordinátor EVVO Mgr. M. Hlaváčková

5. Zapojit žáky do úprav okolí školy

zodpovídá: koordinátor EVVO Mgr. M. Hlaváčková
učitelé Čp

6. Organizace sběru a třídění odpadu. Pokračovat ve sběru pomerančové a citrónové kůry

zodpovídá: koordinátor EVVO Mgr. M. Hlaváčková

7. Organizovat akce za účasti veřejnosti (Vánoční tvořivé dílny, koncerty)

zodpovídá: pověření učitelé
vedoucí ŠD

koordinátor EVVO Mgr. M. Hlaváčková

8. Spolupráce s Městským úřadem a Technickými službami Příbram (úprava okolí školy)
zodpovídá: koordinátor EVVO Mgr. M. Hlaváčková

9. Pokračovat ve spolupráci s ekologickými centry (Tereza Praha, Hrachov, Makov) a dalšími organizacemi
zodpovídá: koordinátor EVVO Mgr. M. Hlaváčková

10. Podpora v Adopci na dálku (chlapeček z Indie ALLWYN L. ALMEIDA)
zodpovídá: Mgr J. Batelková

11. Podpora žáků v zájmu o kulturní a společenské dění (návštěvy divadelních a koncertních představení, besedy)
zodpovídá: třídní učitelé

12. Pokračujeme ve sběru pomerančové a citrónové kůry.
zodpovídá: koordinátor EVVO Mgr. M. Hlaváčková

KEV
Klub ekologické výchovy

D - Přílohy

Příloha č. 2 – Rozpracování průřezových témat do ročníků

Environmentální výchova /EV/

Co je EV:

Průřezové téma Environmentální výchova (dále EV) vede k pochopení komplexnosti vztahů člověka a prostředí, k odpovědnosti za jednání jednotlivce i celé společnosti, umožňuje přímé poznávání problému udržitelnosti rozvoje z pohledu ekologického, ekonomického, společenského v čase a prostoru. EV je realizována na 1. a 2. stupni ZŠ ve všech ročnících, prolíná napříč vzdělávacím systémem obou stupňů ve všech předmětech. Všechna témata jsou zastoupena jak na 1. stupni, tak na 2. stupni. Těžiště je v oblastech Člověk a jeho svět, Člověk a příroda, Člověk a společnost. Z hlediska rozvoje komunikace je podstatné zastoupení oblastí Jazyk a jazyková komunikace a Informační a komunikační technologie, z hlediska pracovních aktivit a volby budoucí profese proniká i do oblasti Člověk a svět práce. Vzhledem k uměleckému zaměření školy prolíná EV velkou měrou i do oblasti Umění a kultura. Poznatky a dovednosti jsou uplatňovány průběžně integrovaně a difúzně v jednotlivých předmětech. Podstatné je propojení rozptýlených poznatků a utváření komplexního pohledu na danou problematiku. Toto je řešeno projektovou metodou v rámci celoročního plánu „Modrá planeta“.

Projekty probíhají v jedné nebo několika vyučovacích hodinách týdne nebo měsíce. Mohou být řešeny i v bloku jednoho nebo dvou dnů (př. Den Země) případně týdne (týden Přidružených škol UNESCO). EV neprobíhá pouze ve vyučovacích hodinách. Důležitá je i složka mimo vyučovací – sběr hliníku, papíru, kaštanů, pomerančové kůry. EV přispívá k naplňování cílů vzdělávání a k utváření klíčových kompetencí. Učí samostatně pozorovat a popisovat okolní prostředí, vztahy lidí k prostředí, získávat a třídit informace týkající se ekologické problematiky, domýšlet možné důsledky lidských aktivit.

Zahrnuje: okruhy – Ekosystémy – les, pole, vodní zdroje, moře, tropický deštný les, lidské sídlo, kulturní krajina, Základní podmínky života – voda, ovzduší, půda, ekosystémy, biodiverzita, energie, přírodní zdroje, Lidské aktivity a problémy životního prostředí – zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství, doprava a životní prostředí, průmysl, životní prostředí, odpady, ochrana přírody a kulturních památek, dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti, akce, Vztah člověka k prostředí – naše obec, náš životní styl, lokální ekologický problém, prostředí a zdraví, nerovnoměrnost života na Zemi

Náměty a činnosti v EV:

1.-3. ročník - V primární škole budujeme u žáků vztah k životnímu prostředí. V raném období školní docházky je nejpřirozenějším způsobem poznávání okolního světa, kontakt dítěte se skutečností, vnímání pomocí všech smyslů. Jako formu volíme jednoduché pozorování přírodnin, při kterém mohou žáci zapojit své smysly, např. vycházku do okolí

KEV
Klub ekologické výchovy

školy, do městské zástavby, do přírody, do divadla. Snažíme se, aby nedocházelo k přílišné verbalizaci poznatků, aby děti bezmyšlenkovitě neopakovaly, ale volíme takové metody, které jsou dětem blízké, které podporují samostatné myšlení. Využíváme vztahu dítěte k domovu a jeho blízkému okolí. Vhodnými metodami jsou vyprávění, popis, didaktická hra, výtvarné zpracování projektů. K upevňování sociálních vazeb ve třídě je vhodné začít se skupinovými pracemi.

4. - 5. ročník - V tomto období se snažíme, aby žáci pochopili základní přírodní děje a jevy, aby dokázali o vztahu člověka k přírodě a životnímu prostředí přemýšlet. Nabízíme žákům nejen pozorování, ale dáváme i možnost srovnávání a hledání souvislostí v přírodě. Směřujeme jejich zájem od nejbližšího okolí dále k regionu. Zařazujeme návštěvy muzeí, zoologických a botanických zahrad, exkurze do chráněných území. Vysvětlujeme a popisujeme, hovoříme, využíváme metody kritického myšlení, hry na rozvoj představivosti a vnímání, nebo dramatizaci. Nabízíme vhodné environmentální projekty, které integrují více předmětů.

6. - 7. ročník - Při přechodu na 2. stupeň ZŠ se již žáci hlouběji zajímají o své okolí a region, o činnosti, kterými člověk ovlivňuje životní prostředí, hledají souvislosti mezi stavem přírody a činností člověka nejen v podmínkách lokálních, ale i globálních. Zařazujeme výklad, pokus, sběr materiálu a informací, komunikační dovednosti nebo kooperativní hry. Práce ve skupinách by již měla být na vyšší úrovni a žáci by spolu měli aktivně spolupracovat. Interdisciplinární charakter tématu umožňuje nabídku takových projektů, při kterých žáci využívají znalosti a dovednosti z více předmětů.

8. - 9. ročník - V závěru základní školní docházky již žáci dokáží sami zhodnotit využívání obnovitelných i neobnovitelných přírodních zdrojů člověkem. Nabízíme takové aktivity, ve kterých nejen informace o stavu životního prostředí planety Země nebo lokálního životního prostředí získávají a třídí, ale mohou je hodnotit a z nich vyvozovat závěry, případně navrhnout určitá řešení environmentálních problémů odpovídající danému věku.

Dalšími využívanými metodami a formami jsou rozhovor, beseda, anketa, práce s odborným textem, ekologizace provozu školy, exkurze a samozřejmě hlouběji zpracované projekty.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech /EGS/

Co je EGS:

Hlavním přínosem EGS je celostní pohled na svět, vnímání globálních problémů, pochopení Evropy jako širší vlasti, proniknutí do podstaty evropské integrace a porozumění sobě samému v tomto kontextu. EGS obohacuje, prohlubuje a systematizuje znalosti o evropských a globálních procesech, jejich příčinách a důsledcích pro politický, ekonomický, sociální a kulturní rozvoj naší společnosti, která se otevřela Evropě a světu. Přispívá k přípravě na další vzdělávací a životní dráhu v souvislosti s evropskými a globálními proměnami. Průřezové téma vybavuje žáky kompetencemi nezbytnými pro důstojný život ve sjednocující se Evropě, ale také pro život v globálním prostoru, jehož je Evropa a Česká republika součástí, s vědomím všech pozitivních i negativních důsledků, které globalizace přináší. Žákům se

KEV
Klub ekologické výchovy

v průběhu studia otevírají širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském i mezinárodním prostoru. Seznamují se s možnostmi, které jim tento prostor poskytuje.

Zahrnuje: okruhy – Evropa a svět nás zajímá, Objevujeme Evropu a svět, Jsme Evropané

Průřezové téma EGS má interdisciplinární povahu. Přesahuje možnosti tradiční předmětové výuky. Využívá mimotřídní formy a zájmové aktivity. K realizaci průřezového tématu lze využít kontakty s významnými osobnostmi veřejného života, kulturními a společenskými institucemi v regionu a spolupráci se zahraničními partnerskými školami, zvláště evropskými. Nezastupitelným prostředkem realizace EGS mají informační a komunikační technologie. Jejich využívání zvláště práce s internetovými servery a webovými stránkami, elektronická pošta, internetové konference a další formy, umožňuje aktivní formy učení a účast v mezinárodní komunikaci.

1. - 3. ročník - řízený rozhovor, modelové situace, vyprávění rodinných příběhů, zážitků a zkušeností z Evropy, vyhledávání v literatuře – práce s textem, dramatizace, práce ve skupině

4. – 5. ročník - řízený rozhovor, diskuse, projektové a skupinové vyučování, besedy, modelové situace, vyhledávání v literatuře, vyprávění vlastních zážitků a zkušeností

6. – 7. ročník - frontální práce, samostatná práce s pracovními listy, individuální práce, práce s textem a obrazovým materiálem, napodobování, vyhledávání v literatuře, kooperativní učení, třídění a zpracování nových poznatků, prezentace zjištěných údajů a vizualizace, fotoalbum, besedy s významnými osobnostmi, projekt, hraní rolí

8. – 9. ročník - viz **6. – 7. ročník** + myšlenkové mapy, brainstorming, orientace na mapě, prezentace vlastního názoru, využívání práce s internetovými servery a webovými stránkami, elektronická pošta, internetové konference, spolupráce se zahraničními partnerskými školami

Multikulturní výchova /MV/

Co je MV:

Cílem je podpora a upevňování vzájemných vztahů mezi sociokulturními skupinami, hlavně mezi majoritami a minoritami.

Žáci se seznamují s rozmanitostí kultur, jejich tradicemi a hodnotami, tím si lépe uvědomují vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty

- rozvíjení smyslu pro spravedlnost, toleranci, respektování sociokulturních rozmanitostí
- odstraňování nepřátelství a předsudků
- poznávání specifik ostatních národností
- vztahy mezi učiteli x žáky, mezi žáky navzájem, rodina x škola, škola x místní komunita
- vzájemná poznávání různých kultur svých spolužáků

Zahrnuje: okruhy - Kulturní rozdíly, Lidské vztahy, Etnický původ, Multikulturalita, Princip sociálního smíru a solidarity

KEV
Klub ekologické výchovy

Prostředky vhodné v MV:

- všechna témata se uskutečňují prakticky (cvičení, hry, modelové situace, diskuse..)
- postupy Dramatické výchovy

1. -3. ročník – sestavení a dodržování jednoduchých pravidel ve třídě – práce ve dvojici, v malé skupině, pravidla vzájemného soužití, oslavy významných dní jednotlivých dětí, vyprávění o různých způsobech slavení v rodinách, spolupráce s některými z rodičů – rodinné tradice, využití rodičů – cizinců, poznávání zvyků a tradic skupin, vnímání individuálních odlišností, nehodnocení člověka podle vnějších znaků, pojmenování odlišností lidí podle vnějších znaků (barva pleti..), pomoc druhým, navazování kontaktů s vrstevníky

- různé role ve skupině různého složení, změna zařazení ve skupině, neskákání do řeči, neuzívání vulgarit, tolerování odlišného názoru, neodmítat spolupráci se spolužákem jiného etnika, neposmívání se osobám z jiných etnik, snaha rozumět jiným jazykům

4. - 5. ročník - řešení konkrétních i modelových problematických situací, komunikace v různých situacích, skupinová práce – přijímání různých rolí, rozlišování odlišností (etnik, postižených ..), rozlišování podle rozdílnosti původu, vyjmenovávání základních ras, různých druhů náboženství, hodnocení chování, kritéria hodnocení, vyhodnocování jejich naplňování, vztahy ve třídě – znalost svých práv a povinností, podpora potřebných, přijímání jiné autority, hodnocení svého chování, dovednost říct svůj názor, vedení k odpovědnosti za své činy a rozhodnutí – vyvození důsledků

6. – 7. ročník – vyhledávání zdrojů informací o cizích zemích a jejich kulturách, nalézání souvislosti mezi získanými daty, fakty, informacemi, modelové situace - setkání se s různými národnostmi a jejich kulturou, řešení těchto situací, komunikativní cvičení využívající slovní zásobu cizího jazyka, v diskusi tolerance odlišných názorů, vnímání rozdílů ve společnosti, spolupráce se všemi spolužáky ve třídě, kritické hodnocení svého chování, jeho důsledky, tvorba portfolia se záznamy svých prací

8. – 9. ročník – rozvoj poznání jiných kultur, práce s mapou světa, vytváření adresáře pro dopisování, tvorba webových stránek pro kontakt mezi spolužáky a kamarády, řešení modelových situací k upevňování mezilidských vztahů, práce se slovníky – přijímání a výskyt cizích slov, četba knih z jinokulturního prostředí a diskuse na tato témata, ve spolupráci s učiteli výzkum typů, počtu a reprezentativnosti sociálních skupin – prezentace výsledků výzkumu, tvorba a prezentace portfolií, svých i skupinových prací, diskuse o jiných názorech, kulturách, zvycích, v diskusi tolerance odlišných názorů, neuzívá vulgarit

KEV
Klub ekologické výchovy

Výchova demokratického občana /VDO/

Co je VDO:

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma

- vede k aktivnímu postoji v životě
- vychovává k úctě k zákonům
- učí sebeúctě a sebedůvěře, samostatnosti a angažovanosti
- motivuje k ohleduplnosti a ochotě pomáhat zejména slabším
- umožňuje posuzovat a hodnotit společenské jevy, události a problémy z různých úhlů
- k respektování kulturních, etnických a jiných odlišností
- vede k asertivnímu a ke schopnosti kompromisu

VDO představuje propojení hodnot, a to spravedlnosti, tolerance a odpovědnosti. Rozvíjí kritické myšlení, vědomí svých práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a demokratickým způsobům řešení konfliktů a problémů. Úkolem VDO je vybavit žáky základní úrovni občanské gramotnosti. Tato úroveň občanské gramotnosti umožní žákům orientovat se v problémech demokratické společnosti, umožní jim konstruktivně řešit problémy se zachováním své lidské důstojnosti, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, s vědomím svých práv a povinností, s uplatňováním zásad slušné komunikace. Důležitou součástí VDO je využití zkušeností a prožitků žáků, motivace k uplatňování jejich názorů v diskusích. Žáci mají možnost demokraticky se podílet na rozhodnutích celku, sami na sobě si mohou ověřit význam dodržování pravidel, případně se podílet na vytváření pravidel nových. VDO přispívá k rozvoji žáka v oblasti vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot.

Zahrnuje: okruhy – Občanská společnost a škola, Občan, občanská společnost a stát, Formy účasti občanů v politickém životě, Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Prostředky vhodné ve VDO :

1. – 3. ročník - řízený rozhovor, základy skupinové práce, základy aktivního naslouchání, modelové situace, vyprávění zážitků a zkušeností z běžného života dětí, práce s textem, křížovky, zapojení žáků do života třídy, žákovského parlamentu

4. - 5. ročník - řízený rozhovor, diskuse, skupinové vyučování, modelové situace, projekty, referát, práce s textem, vyprávění vlastních zkušeností, besedy, křížovky, zapojení zástupců třídy do činnosti žákovského parlamentu

KEV
Klub ekologické výchovy

6. – 7. ročník - řízený rozhovor, referát, samostatná práce, skupinová práce, řešení problémových modelových situací, diskuse, beseda, práce s internetem, vyhledávání informací v tisku a jejich prezentace, projektové vyučování, zapojení zástupců třídy do žákovského parlamentu, třídní samospráva

8. – 9. ročník - diskuse, samostatná práce, skupinová práce, projektové vyučování, řešení problémů i reálných situací s odstupem, práce s internetem, beseda, práce s textem, zapojení zástupců třídy do žákovského parlamentu, žákovské samosprávy, seznamování s principy demokracie v praxi

Mediální výchova /MEV/

Co je MEV: průřezové téma vybavující žáka základní úrovní mediální gramotnosti.

Co je mediální gramotnost: soubor poznatků a dovedností potřebných pro orientaci v nabídce mediálních produktů – prostředí, v němž se dnešní člověk pohybuje. Kritický odstup, maximální využití potenciálu médií, kontrola nad médii.

Zahrnuje: základní poznatky o fungování médií, jejich společenské roli (v minulosti i dnes), znalost mediálních produktů, jejich uspořádání a pravidelnosti, schopnost určit typ nabízených sdělení, posouzení věrohodnosti, komunikačního záměru (i skrytého).

Prostředky vhodné v MEV:

- orientace v záplavě informací a jejich správné využívání
- využívání různých médií ve výuce, mediálních obsahů, témat
- kritický přístup k médiím
- televize, rádio, časopisy – vycházet ze zkušenosti žáků
- využívání aktuálních událostí – spontánní rozhovory, diskuse (př.: reality show)
- kontroverzní reklamy – diskuse, pozadí
- osobnosti ve výuce – novináři, redaktori, odborníci – praktická zkušenost
- zapojení žáků do tvorby
- vycházet ze zkušeností žáků (televize, internet ...)
- zapojit žáky do tvorby médií – jak fungují
- klad'te otázky, které formulují žákův vlastní názor (sami opatrně s vlastními názory)
- **média:** telefon, Tv, rádio, časopis, e-mail, fax, reklama, dopis, internet, kniha, noviny, film
- **masová média** = masová komunikace: šíření sdělení, které může být použito všemi, kdo na ně narazí, anonymní – noviny, časopisy, kinematografie, rozhlas, televize, internet, stahování všeho možného, včetně filmů, hudby, počítačových her, kabelové a satelitní vysílání, mobilní telefony

KEV
Klub ekologické výchovy

1. – 9. ročník

Kritické myšlení

Je základem MEV, žák se učí interpretovat a třídit informace, vyhodnocovat komunikační záměr, posoudit věrohodnost, pochybovat o ní, tvořit si na základě zvažování vlastní názor, stanovisko, vytváří si kritický odstup od médií, schopnost analyzovat a interpretovat mediální obsahy – *snaha uč. je, aby byl žák méně ovlivnitelný reklamou, běžnými postupy manipulace a taktikami médií.*

Spontánní učení

Učení je chápáno jako zkoumání a řešení problémů, které nás zajímají a dotýkají se nás a života, ve výuce zadáváme problémové úlohy, polemiky, snažíme se zdůrazňovat poznatky důležité pro život – využíváme časopisy pro děti a mládež. Diskuse o kontroverzních reklamách, rozbor reportáží o stejné události nebo článků v tisku (různé deníky, různá zpravodajství), analýzu stereotypů v médiích (muž x žena, černý x bílý, západ x východ, náboženství apod.). *Potřebnost osvojených znalostí a dovedností žák ověřuje denně v praxi při styku s médií.*

Kooperace

Jde o změnu zažitých rolí učitel a žák. Je třeba, aby se žáci aktivně účastnili výuky. Učitel žákovi usnadňuje, umožňuje, napomáhá, usměrňuje diskusi, zdůvodňuje vhodná řešení. Zařazuje se individuální i skupinová práce. *Žák je zdrojem nápadů a myšlenek, v pokročilejších fázích i sám vede výuku.*

Osobnostní a sociální výchova /OSV/

Co je OSV: praktické a každodenní využití v běžném životě, reflektuje osobnost žáka, jeho indiv.zvláštnosti a potřeby, učivem se stává sám žák, běžné každodenní situace – vztahy k lidem, světu.

- porozumění sobě samému (sebepoznání, zdravé sebepojetí, seberegulace, smyslové vnímání)
- zvládnutí vlastního chování (zásady lidského soužití)
- mezilidské vztahy ve třídě, skupině (odlišnosti, komunikace a spolupráce v týmu)
- řešení konfliktů, komunikace (verbální i neverbální), spolupráce
- duševní hygiena (psychohygiena) apod.
-

Zahrnuje: okruhy – osobnostní, sociální, mravní

Prostředky vhodné v OSV:

- všechna témata se uskutečňují prakticky (cvičení, hry, modelové situace, diskuse), jde o živá setkání

KEV
Klub ekologické výchovy

- postupy dramatické výchovy a aplikované sociální psychologie (inscenační tvorba, tréninkové postupy – dle zkušeností učitele)

1. – 3. ročník – smyslová cvičení (zrak, sluch, hmat ..) - rozvoj, sebepoznávání a poznávání v rámci třídy – kdo jsem, co umím, co umí moji spolužáci, v čem se lišíme, rozvoj pozornosti a soustředění - cvičení, zásady chování ve škole – sestavení a dodržování jednoduchých pravidel ve třídě – řešení jednoduchých situací souvisejících s možným chováním dětí nebo vzniklých v průběhu dne, základy skupinové práce – práce ve dvojici, práce v malé skupině, zkoušení skup. rolí – mluvčí, zapisovatel apod., stanovení jednoduchých učebních cílů a jejich vyhodnocování, organizace času – režim dne, příprava na školu i ve škole, rozvoj tvořivosti, základy aktivního naslouchání (mluví jeden, díváme se do očí, mluvíme k tématu, odpovídáme na konkrétní otázku – *zavedení pravidelného komunitního – ranního kruhu*), pomoc druhým při různých situacích, vedení k odpovědnosti za činy a rozhodnutí dětí – vyvození důsledků

4. – 5. ročník – rozvoj smyslových cvičení, včetně poznávání vlastního těla – psychika (temperament, vlastnosti, jednoduchá hodnocení a postoje) i fyzické tělo (jak reaguji, co dělám např. při komunikaci s dospělým ...) – verbální i neverbální komunikace, plánování učení, organizace času, včetně nabídky zájmových aktivit, řešení konkrétních i modelových problémových situací, komunikace v různých situacích (skutečná i navozená), skupinová práce – přijímání různých rolí, základy kooperace (každý žák jiný úkol v rámci skupiny, výsledkem je splnění cíle), diskuse a dodržování pravidel diskuse, tvorba třídních pravidel, kritérií hodnocení, vyhodnocování jejich naplňování, vztahy ve třídě – práva a povinnosti žáků, podpora těm, komu je třeba, vedení k citlivosti vidět věci jinak, dotahovat nápady do konce (byť jednoduché), hledat způsoby sebehodnocení – pozitivní vztah k sobě, vyrovnání se s neúspěchem (vést žáky k tomu)

6. – 7. ročník – řešení problémových modelových i reálných situací, sebehodnocení, včetně učebního procesu, druží jako zdroj informací o mně, plánování učení společně s učitelem, hledání obtíží, využívání různých učebních strategií, techniky zvládnání stresu, stresových situací, citlivost při hledání nápadů, rozvoj tvořivosti, dotahování nápadů do konce, realizace

včetně prezentace výsledku, týmová práce – přijímání rolí v rámci týmu a zodpovědnosti za zvládnutí cíle, schopnost řešit potíže – vyhledat odpovídající řešení, vedení k respektující

komunikaci, technika řeči, rozvíjení dobrých vztahů ve skupině, třídě, řešení problémů ve vztazích a mezilidské komunikaci, převzít odpovědnost za své činy – vnímat, jak vidí mé činy a chování spolužáci, okolí, povinnosti a práva v životě třídy a školy, jednoduchá analýza vlastních postojů a hodnot

8. – 9. ročník – řešení modelových problémů i reálných situací s odstupem, hledání možných způsobů řešení, cvičení sebekontroly a sebeovládání, sebehodnocení a vnímání vztahu k sobě samému, analýza učebních procesů (vlastních) a jejich využívání, stanovování osobních i učebních cílů a jejich vyhodnocování, schopnost uvolnění a relaxace, zvládnání stresových situací, obrana proti manipulaci a předstírání, pozitivní komunikace i naladění (asertivní cvičení), tvořivost v mezilidských vztazích, empatie, naslouchání, diskuse, pomoc druhým – charita, technika řeči, rétorika, pozitivní myšlení, hodnocení a sebehodnocení – analýza

KEV
Klub ekologické výchovy

postojů a hodnot v chování svém i ostatních lidí, rozhodování v problémových etických situacích, zákony, povinnosti a práva v životě školy, třídy, i společnosti

4 možnosti, které má učitel pro včlenění témat OSV do předmětů:

- Nalézt tematiku OSV v učivu předmětu (př.: ČJL- mezilidské vztahy v literatuře + vlastní praktické zkušenosti s nimi)
- Využívat metod vhodných pro výuku předmětu, které současně oživují témata-jevy OSV (reflexe formou sebehodnocení, kooperace ...)
- Využít některá témata OSV jako zdroj témat (učiva) daného předmětu (př.: vlastní konfliktní situace, kterou ž. prožil – popíše motivy – definují konflikt, zobecní)
- Využívat metod OSV tam, kde je to v předmětu možné (Kimova hra – pro paměťové zapamatování rozložení evropských zemí po kontinentu – osobní strategie zapamatování = reflexe)

Příloha č. 2 – Začlenění průřezových témat do předmětů – výchovné vzdělávací strategie a aktivity na úrovni školy, jimiž rozvíjíme průřezová témata

Začleněná průřezová témata a tematické okruhy do ŠVP

- **Osobnostní a sociální výchova**
- **Výchova demokratického občana**
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**
- **Multikulturní výchova**
- **Environmentální výchova**
- **Mediální výchova**

Průřezová témata reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a jsou nedílnou součástí základního vzdělávání. Všechny tematické okruhy dle RVP ZV jsou zařazeny do vzdělávání žáků jak na 1. stupni, tak na 2. stupni základní školy. Využíváme formu integrace průřezových témat a jejich tematických okruhů do jednotlivých vzdělávacích předmětů.

Tematické okruhy jsou vhodně včleňovány do obsahu předmětů, doplňují a rozšiřují jejich obsah a umožňují též propojení vzdělávacích obsahů v rámci třídních nebo ročníkových projektů. Škola využívá možnost zařazovat do vzdělávání i celoškolské projekty, kde se žáci hlouběji zabývají některými tematickými okruhy průřezových témat ve větší šíři a souvisleji, přestože se s nimi setkávají již v rámci integrace do předmětů. Některé tematické okruhy jsou naplňovány také aktivitami souvisejícími s běžným životem školy, jedná se zejména o průřezové téma OSV a EV, ale i další. Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími obsahy vyučovacích předmětů a napomáhají rozvoji klíčových kompetencí.